

NAGANIĆ (46) *vb pf*

Oba a jasne.

inf naganić (11). \diamond *fut 3 sg* nagani (13). \diamond *3 pl* naganią (2). \diamond *praet 3 sg m* naganił (9). \diamond *3 pl m pers* naganił (1). \diamond *con 3 sg m by* naganił (3). *f by* naganiła (2). \diamond *impers praet* nagani(o)no (1). \diamond *part praet act* naganiwszy (4).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVII(XVIII) – XVIII w.

Postawić zarzut, podać w wątpliwość, oskarżyć, potępić; carpere Mącz, Cn; reprehendere, vituperare Vulg; cavillari, obtrectare, pervellere, sugillare, vellicare Cn (46) :

naganić kogo, co (11): A któżby mógł takiego nágánić prawdziwie/ Któryby żył w tak zacnych zwyczajach pocziwie. *RejWiz 7v; OrzList e3v; OrzRozm C3; GrzegRóżn B3v; Inculpatior est eius viri vita quam ut vel Momus ipse possit carpere, Táki cnoty yeft tego człowieká żywot/ że by go y Momus nie vmiał nágánić. Mącz 230b; CzechRozm 82v, 101; Stefan Papież/ [...] [papieża Formoza] do Tybru wrzucić rofkazał: wftykie iego vftawy/ nie tylko nágániwszy/ ále y przekłwszy. NiemObr 178; WujNT Luc 20/26, 2.Cor 8/20. Cf naganić kogo w czym.*

naganić kogo w czym (1): Frydrych dał lift ná wftykę fwobodę iemu [Ratyborowi] w Czechách/ y zá przymowki/ w czymkolwiek by go kto chćiał nágánić famby Krol o to czynił *BielKron 325.*

naganić komu (1): Ia nie mogąc zátáić czo widzę ná oko/ Vkażę wam ich íprawy chociaż nie ízyroko. Ktoby mi chćiał nágánić nie może prawdziwie *PaprPan B3.*

Szeregi: »naganić abo potępić« (1): Abowiem pífmá nie nágániwszy/ ábo nie potępiwszy/ nas nie mogą potępić *GrzegRóżn B3v.*

»naganić a zhańbić« (1): rozieźdzamy íye/ nágániwszy Krolá/ á zhańbiwszy Rády/ [...] s kąd ten pożytek mamy/ że Koroná koźdemu obcemu otworem ítoi. *OrzRozm C3.*

a. praw. Zakwestionować czyjeś pochodzenie szlacheckie lub czyjś wiarygodność jako świadka w sądzie; increpare, inculpare, vituperare JanStat (16) : támże v íądu ma miánowác 18 świádkow godnych wiary fláchćicow/ z których ten to co náganił ma obrác íześci *UstPraw H2v.*

naganić kogo, co (14): A co powiedział/ iz odfyła vrząd ziemfki rzeczy duchowne/ do duchownego práwá: bá odfyłác/ gdy kogo náganią/ że nie íeft *legitimus* ábo *legitima*; ále kto wę [!] krwi íwego kogo poimie/ o to pozwu nie widziałem. *GórnRozm D2v; SarnStat 238 [2 r.], 170. Cf naganić na co kogo; Zwroty.*

naganić komu czym (1): Gdyby kto ítáwił świádky záklęte ku íákíemu świádectwu y dowodowi/ A ítroná przeciwna náganiłaby im/ tym iz íą w kłátwie/ takowemu ma być dano ná ínfze świádky *UstPraw C4v.*

naganić na co kogo (1): á ia íeftem Okłzyc/ y Szláchćic Polfki: ná co by mię kto náganił/ musiał bym wieść v Práwá Swiádky/ żem íeft Szláchćicem *OrzRozm Q.*

Zwroty: »naganić [kogo] krewnością« (1): ktorego íákubá [jako świádká] ten Dominik nienáganił krewnoćią przy miánowaniu świádkow *UstPraw C4v.*

»naganić [kogo] w szlactwie, względem szlactwa« = super nobilitate inculpare, nobilitatem increpare JanStat [szyk zmienny] (5:1): Kto kogo nágani w fláchectwie/ táki íię ma wywieść ízećią Sláchćicow/ á to dwá máią przyiádz/ że íeft nam brát z oycá/ á cztery z wtorego álbo z trzećiego

pokolenia/ iż ieft Słáchćić. *UstPraw* A4v, A4v [2 r.], I; KMieć nie będzie mógł Szláchćićá ktorégokolwiek/ álbo ktory fie zá Szláchćićá ma/ względem Szláchectwá iego nágánić *SarnStat* 238, 470.

»naganić świadka« = *testes super nobilitate inculpare JanStat* [szyk zmienny] (2): Podkomorzy záchowa dzyeło w łądzye łufnym z tym co nágánił świadká. *UstPraw* I; *SarnStat* 470.

b. praw. *Zakwestionować jako niesłuszny wyrok lub prawo; arguere JanStat* [w tym: co (12)] (18) : *Do duellis*, czytay w Státucie łtárym, gdzie *Gregorius* Papiéz oné odrzuca, iáko té które łą przeciwné práwu Bożému (łą łłowá Státutowé) Támże nágánił *Speculum Saxonum* z téyże przyczyny *SarnStat* 154, 806.

Zwroty: »naganić [komu] przywilej, przywilejowi« [szyk zmienny] (2:1): ten co mu nágániono przywilej ma przyłiądz iż nie ieft fáłz iż ieft z kłiąg then przywilej *UstPraw* H2v, H2v [2 r.].

»sędzięgo naganić« = *zakwestionować wyrok* (2): Gdy Sędzięgo nágánią, przedsię iné łpráwy łądzic ma. *SarnStat* 796, 795.

»naganić skazanie, skaźń« = *arguere sententiam JanStat* [szyk zmienny] (10:1): Kiedy Sędzyęgo skaźni niemoże nágánić – *Cazimirus folio 32. UstPraw* C2v; *GroicPorz* e2v, m4v; GDy kto niełufnie nágáni łkazánié Podkomorzęgo/ ma dáć mu zá winę łześć grzywien *SarnStat* 235, 468, 475, 560 [2 r.], 795 [2 r.], 796.

Synonim: potępić.

Formacje współrdzenne cf GANIĆ.

Cf NAGANIĄCY, **NAGANIENIE**, **NAGANIONY**